

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 30 grudnia 2024 r.

Poz. 8798

UCHWAŁA NR IX/ 73 / 24 RADY GMINY NAWOJOWA

z dnia 20 grudnia 2024 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Nawojowa na lata 2025 - 2027.

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. z 2024 r. poz. 424 z późn. zmian.) Rada Gminy Nawojowa uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Nawojowa na lata 2025 - 2027 w brzmieniu jak w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nawojowa.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia.2025r.

Przewodniczący Rady

Marian Pióro

Załącznik do Uchwały Nr. IX/73/ 24
Rady Gminy Nawojowa
z dnia 20 grudnia 2024 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE NAWOJOWA
NA LATA 2025-2027

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
I. Podstawy prawne	4
II. Analiza zjawiska przemocy domowej w Gminie	6
1. Wprowadzenie	6
2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej – wnioski i rekomendacje.....	6
Wnioski	6
Rekomendacje	10
3. Statystyka dot. przemocy domowej	14
4. Zasoby instytucjonalne	14
III. Cel Główny oraz Cele Strategiczne Programu.	16
1. Cel Główny	16
2. Cele Strategiczne Programu	16
IV. Zespół Interdyscyplinarny	24
1. Powoływanie i skład ZI	24
2. Funkcjonowanie i działalność ZI	25
3. Zadania ZI.....	26
4. Grupy diagnostyczno-pomocowe	28
5. Skierowanie osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programach pomocowych.....	30
V. Realizacja Programu oraz finansowanie	32
VI. Prognoza zmian.....	33
VII. Monitoring i ewaluacja	34
Zakończenie	35

WSTĘP

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Jednak przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, że [...] *przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń.*

Zjawisko przemocy domowej jest definiowane przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Należy zaznaczyć, że ustawa ta została gruntownie znowelizowana w 2023 r. (ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw), włącznie z samą nazwą tego aktu prawnego. Dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie” zostało zastąpione przez „przemoc domową”. Dodatkowo, rozszerzono zakres zadań podmiotów, które tworzą cały system przeciwdziałania przemocy domowej (szczególnie w obszarze zadań gmin). Wspomniana definicja przemocy domowej, charakteryzuje ją jako: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.*

Definicja określa zarówno podstawowe cechy przemocy, jak i jej konsekwencje. W literaturze wymienia się kilka rodzajów przemocy:

- przemoc fizyczną,
- przemoc psychiczną,
- przemoc seksualną,
- przemoc ekonomiczną,
- zaniedbywanie.

Ze względu na osoby poszkodowane wymienia się: przemoc w związku (małżeńskim, partnerskim), przemoc wobec dzieci, przemoc wobec osób starszych, przemoc wobec osób niepełnosprawnych. Należy też zwrócić uwagę, że zgodnie z aktualnie przyjętą w literaturze oraz praktyce interwencyjnej i pomocowej terminologią, osoby mogą być uwikłane w przemoc w trzech niezależnych lub mocno powiązanych, a nawet nakładających się rolach:

- osoby doznającej przemocy (w starej terminologii-ofiary przemocy),
- osoby obserwującej przemoc (dawniej nazywanej świadkiem przemocy),
- osoby stosującej przemoc (w starej terminologii-sprawcy przemocy).

Zgodnie z wspomnianą ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 6 ust.2), do zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Niniejszy Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Nawojowa, w szczególności:

- 1) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej,
- 2) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) osób stosujących przemoc.

I. PODSTAWY PRAWNE

Podstawę prawną opracowania niniejszego Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla Gminy Nawojowa na lata 2024-2027 (dalej jako: Program) stanowi ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424 ze zm. – w szczególności uwzględniono zmiany wynikające z ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2023 r., poz. 535), a także następujące akty prawne:

1. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r., M.P. z 2023 r., poz. 1232 ze zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283);
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.);
5. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.);
6. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.);
7. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r., poz. 1870).

Dodatkowo, przy opracowywaniu niniejszego Programu wzięto pod uwagę przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.), Kodeksu Karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.) oraz Kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 ze zm.).

Dokument jest również zgodny z Konwencją Stambulską – Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. – ratyfikowana przez rząd polski w 2015 r.

Niniejszym Program uwzględnia wytyczne zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nawojowa na lata 2021-2024, przyjętej Uchwałą Nr XXIX/229/21 Rady Gminy Nawojowa z dnia 29 stycznia 2021 r.

II. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE

1. Wprowadzenie

Zjawisko przemocy domowej w Gminie Nawojowa zostało rozpoznane na podstawie kilku bazowych elementów. W pierwszej kolejności przedstawione zostaną wybrane wnioski oraz rekomendacje¹ z przeprowadzonych badań, których efektem jest Diagnoza Problemów Społecznych na terenie Gminy Nawojowa. Kolejno, przedstawiono dane statystyczne dotyczące ujawnionych faktów przemocy w rodzinie (zaznaczyć trzeba, że dane te z pewnością nie obrazują w całości skali problemu przemocy). Na koniec, powyższe informacje uzupełniono o przedstawienie posiadanych zasobów.

2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej – wnioski i rekomendacje

Diagnoza zjawiska przemocy domowej została przeprowadzona wśród mieszkańców w okresie maj-czerwiec 2024 r. W badaniu łącznie udział wzięło 441 osób (140 dorosłych mieszkańców, 283 uczniów szkół podstawowych oraz podstawowych, a także 18 przedstawicieli instytucji pomocowych). Badanie obejmowało między innymi problem przemocy.

Wnioski

Problem przemocy wśród dorosłych mieszkańców

Przemoc domowa

Świadomość przemocy domowej: Większość respondentów (62,14%) nie zna osób doświadczających przemocy domowej, a 21,43% nie ma wiedzy na ten temat. Jedynie 16,43% zna osoby w swoim otoczeniu, które są ofiarami przemocy. Wyniki te sugerują, że przemoc domowa może być ukrytym problemem, którego skala może być niedoszacowana przez brak widoczności ofiar.

Doświadczenie przemocy przez respondentów

73,57% badanych zadeklarowało, że nigdy nie doświadczyło przemocy, podczas gdy 26,43% miało takie doświadczenia, z czego 2,86% w ciągu ostatnich 30 dni, 6,43% w ostatnich 12 miesiącach, a 17,14% ponad rok temu. To wskazuje na potrzebę wsparcia dla osób, które

---

¹ Decyzja o przedstawieniu jedynie wniosków i rekomendacji wynika z kwestii praktycznej – objętości Diagnozy.

doświadczyły przemocy, nawet jeśli była to przemoc z przeszłości. Przemoc psychiczna jest najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy (81,08%), następnie fizyczna (59,46%). Inne formy przemocy, takie jak mobbing (13,51%), zaniedbanie (10,81%), przemoc ekonomiczna (8,11%) i seksualna (5,41%) również występują, choć w mniejszym zakresie.

Osoby stosujące przemoc

90% respondentów zadeklarowało, że nigdy nie stosowało przemocy, ale 10% przyznało się do jej stosowania, w tym 4,29% w ciągu ostatnich 30 dni i tyle samo ponad rok temu, a 1,43% w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Najczęściej stosowaną przemocą była przemoc psychiczna (64,29%), następnie fizyczna (42,86%). Zaniedbanie i niepewność co do rodzaju stosowanej przemocy odnotowano po 7,14%.

Cyberprzemoc

Doświadczenia respondentów z cyberprzemocą: 56,43% badanych nigdy nie doświadczyło cyberprzemocy, jednak 21,43% doświadczyło wyłudzenia pieniędzy, 15,71% wyzywania/wulgaryzmów, a 12,86% podszywania się. Stosowanie cyberprzemocy: 92,14% respondentów nigdy nie stosowało cyberprzemocy, jednak niektórzy przyznali się do podszywania się (3,57%), wyzywania/wulgaryzmów (2,14%), rozsyłania ośmieszających zdjęć/filmów (2,14%) oraz innych form cyberprzemocy.

Społeczne postawy wobec przemocy

Większość badanych (70%) uważa, że nie ma okoliczności usprawiedliwiających stosowanie przemocy. 15% jest zdania, że takie okoliczności istnieją, a 15% nie ma zdania na ten temat. Dodatkowo 71,43% respondentów jest przeciwnych stosowaniu kar fizycznych jako metody wychowawczej. 20% badanych nie ma zdania, a 8,57% uważa kary fizyczne za dobrą metodę wychowawczą.

Problem przemocy wśród uczniów ze klas 4-6

Główne czynniki wywołujące agresję i przemoc

Najważniejszymi czynnikami wywołującymi agresję i przemoc wśród młodzieży są uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dopalaczy (76,57%) oraz wpływ Internetu, telewizji i gier komputerowych (58,29%). Znaczącym czynnikiem jest również zazdrość i zaborczość (48,57%) oraz depresja i stany lękowe (46,29%). Problemy rodzinne (43,43%) i wpływ środowiska (42,29%) również mają istotne znaczenie, choć w mniejszym stopniu.

Doświadczenie przemocy

29,71% uczniów zadeklarowało, że doświadczyło przemocy, co wskazuje na istotny problem, mimo że większość (70,29%) nie spotkała się z takim doświadczeniem. Najczęstszymi sprawcami przemocy są koledzy i koleżanki ze szkoły (40,38%) oraz rodzeństwo (brat: 32,69%, siostra: 40,38%). Najczęściej doświadczaną formą przemocy jest przemoc fizyczna (61,54%), obejmująca bicie, szarpanie, popychanie. Drugą pod względem częstości jest przemoc werbalna (59,62%), polegająca na groźbach, zastraszeniu i upokarzeniu. Rzadziej występują przypadki przemocy seksualnej (15,38%) oraz zaniedbania opiekuńczego (15,38%). Większość uczniów (55,77%) uznaje, że osoby stosujące przemoc nie były pod wpływem substancji psychoaktywnych, jednak 44,23% nie jest pewna, czy sprawca był pod wpływem.

Stosowanie przemocy przez uczniów

23,43% uczniów przyznało się do stosowania przemocy wobec innych, co sugeruje potrzebę dalszej edukacji i działań prewencyjnych. Najczęściej stosowaną formą przemocy przez uczniów jest przemoc fizyczna (73,17%), w tym bicie i szarpanie.

Postrzeganie przemocy w szkole

28,57% uczniów zauważa problem przemocy w swojej szkole, podczas gdy 33,14% nie dostrzega takiego problemu, a 38,29% nie jest pewna. To wskazuje na potrzebę większej przejrzystości i komunikacji na temat przemocy w szkołach.

Źródła pomocy

W razie problemów z przemocą, uczniowie najczęściej zwróciliby się o pomoc do rodziców/opiekunów (86,29%). Nauczyciele (45,71%) oraz specjaliści (29,14%) również są istotnym źródłem wsparcia.

Cyberprzemoc

Cyberprzemoc definiowana jest głównie jako naśmiewanie się w Internecie (66,86%) oraz publikowanie obraźliwych treści (62,86%). 90,29% uczniów nigdy nie stosowało cyberprzemocy, ale 15,43% doświadczyło form takich jak wyzywanie i wulgaryzmy.

Problem przemocy wśród uczniów ze klas 7-8

Główne przyczyny agresji i przemocy

Badanie wskazuje, że uczniowie postrzegają najpoważniejsze źródła agresji i przemocy wśród młodzieży jako uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dopalaczy (72,22%) oraz problemy rodzinne (54,63%). Problemy te są uznawane za kluczowe czynniki, które mogą wywoływać agresywne zachowania. Mniej istotne, choć nadal znaczące, są inne czynniki takie jak zazdrość, wpływ środowiska, wpływ Internetu i choroby psychiczne.

Doświadczenie przemocy

Okolo 27,78% uczniów zgłosiło, że doświadczyło przemocy, co sugeruje, że problem ten jest realny, ale nie powszechny wśród wszystkich badanych. Warto zwrócić uwagę na potrzebę wsparcia dla ofiar przemocy oraz edukacji na temat rozpoznawania i reagowania na przemoc. Najczęściej wymienianymi sprawcami przemocy są koledzy i koleżanki ze szkoły (53,33%) oraz znajomi i przyjaciele (43,33%). To podkreśla potrzebę interwencji i profilaktyki w środowisku szkolnym oraz budowania zdrowych relacji rówieśniczych. Najczęściej doświadczanym rodzajem przemocy jest przemoc fizyczna (56,67%), a zaraz po niej przemoc werbalna (50%). Przemoc seksualna i zaniedbanie są mniej powszechne, ale nadal występują w niektórych przypadkach. Wśród uczniów, którzy doświadczyli przemocy, 70% nie było pewnych, czy sprawcy byli pod wpływem substancji psychoaktywnych. Jednak tylko 10% wskazało alkohol jako czynnik wpływający na przemoc, co sugeruje, że inne czynniki mogą być bardziej istotne.

Stosowanie przemocy

18,52% uczniów przyznało się do stosowania przemocy wobec innych. Najczęściej stosowaną formą przemocy jest przemoc werbalna oraz fizyczna (60% obu rodzajów), co może wskazywać na potrzebę interwencji i edukacji dotyczącej radzenia sobie z emocjami i konfliktami.

Percepcja problemu przemocy w szkole

Tylko 33,33% uczniów uważa, że problem przemocy w ich szkole istnieje. Większość uczniów nie jest pewna, czy problem ten występuje, co może sugerować brak pełnej świadomości na temat skali problemu lub brak widocznych działań w szkole.

Źródła wsparcia

W sytuacjach problemów z przemocą uczniowie najczęściej wskazują rodziców (66,67%) jako osoby, do których zwróciliby się o pomoc. Znaczna liczba uczniów także wskazuje na znajomych, a także samodzielne radzenie sobie jako możliwe formy wsparcia. Istnieje również

niewielka tendencja do korzystania z profesjonalnych źródeł pomocy, takich jak pedagodzy szkolni czy instytucje powołane do pomocy.

Cyberprzemoc

Wśród uczniów, cyberprzemoc jest definiowana głównie jako naśmiewanie się i publikowanie obraźliwych treści w Internecie.

Okolo 50,93% uczniów nie doznało nigdy cyberprzemocy, jednak ci, którzy doświadczyli, najczęściej spotyka się z wyzywaniem i wulgaryzmami.

Stosowanie cyberprzemocy

15,74% uczniów przyznało się do stosowania cyberprzemocy, głównie w postaci wyzywania i ośmieszania innych osób. To wskazuje na potrzebę edukacji na temat odpowiedzialnego korzystania z Internetu i zapobiegania szkodliwym zachowaniom online.

Rekomendacje

W Diagnostyce zaprezentowane zostały kompleksowe rekomendacje dot. wszystkich obszarów społecznych. Ponieważ problem przemocy często wiąże się z problemem uzależnień (lub innymi problemami społecznymi), zdecydowano o przedstawieniu w niniejszym Programie wszystkich Rekomendacji zawartych w Diagnostyce.

Rekomendowane działania profilaktyczne:

- W kwestii spożywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych wśród nieletnich, należałoby prowadzić monitoring tego problemu oraz organizować spotkania edukacyjne zarówno z uczniami, jak i rodzicami na temat zagrożeń wynikających z tego typu uzależnień. W związku z tym zalecana jest dalsza realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, papierosów, narkotyków oraz dopalaczy, a także uzależnień behawioralnych.
- W szkołach należy realizować programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.
- W opinii młodzieży podejmowane działania profilaktyczne są dla nich ciekawe i chętnie w nich uczestniczą, dlatego warto organizować warsztaty profilaktyczne

z udziałem specjalistów oraz pogadanki z wychowawcami w szkole. W związku z tym ważne jest także edukowanie pedagogów, wychowawców oraz nauczycieli, aby wyposażyc ich w umiejętności potrzebne do prowadzenia świadomej profilaktyki szeroko pojętych uzależnień.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę. Profilaktyka uniwersalna – są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Tutaj zaleca się:

- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów liderkich i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia.
- Utrzymywanie dobrych relacji z innymi niż rodzice kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.
- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami.
- Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji poprzez zajęcia z terapeutami zajęciowymi.

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę kampanii społecznej oraz warsztatów i spotkań z ekspertami (w formie stacjonarnej lub online). Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania substancji uzależniających.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Rekomenduje się:

- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogłyby uzyskać wsparcie. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w gminie.
- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Zaleca się:

- Zwiększenie dostępności do placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu, wspieranie działań rehabilitacyjnych i grup wsparcia - stworzenie możliwości resocjalizacji osób uzależnionych. Zalecane jest, aby poza uczestnictwem w psychoterapii osoby uzależnione korzystały również z oferty ruchów samopomocowych.
- Zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępu do istniejących form wsparcia.
- Wspieranie działalności środowisk abstynenckich. Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym. Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią.
- Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

3. Statystyka dot. przemocy domowej

Dane własne Gminy (m.in. pochodzących z ZI oraz GOPS):

		2022	2023
Liczba rodzin, w których występuje lub istnieje podejrzenie przemocy domowej;			
Liczba osób stosujących przemoc:	Ogółem:	18	15
	Kobiety:	1	1
	Mężczyźni:	17	14
Liczba osób doznających przemocy:	Ogółem:	19	15
	Kobiety:	17	12
	Mężczyźni:	0	0
	Dzieci:	2	3
Liczba sporządzonych NK:	Policja:	16	13
	ZI/OPS:	18	15

Dodać należy, że z pomocy (wsparcia, porad i konsultacji) oferowanych przez Gminę skorzystało w 2022 r., łącznie 22 osoby (łącznie 96 porad), natomiast w 2023 r. – 39 osób. (łącznie 99 porad)

4. Zasoby instytucjonalne

Zasoby instytucjonalne na terenie Gminy – podmioty świadczące pomoc w zapobieganiu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: GOPS),
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej: GKRPA),
- Urząd Gminy,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Placówki oświatowe – szkoły podstawowe.

Dodatkowo, należy wskazać na instytucje powiatowe, obejmujące swoim działaniem teren Gminy Nawojowa, stanowiące wsparcie w realizacji działań wynikających z niniejszego Programu:

- Sąd Rejonowy w Nowym Sączu,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej (przy Sądzie Rejonowym),
- Prokuratura Rejonowa w Nowym Sączu,
- Komenda Powiatowa Policji w Nowym Sączu – Posterunek Policji w Nawojowej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu.

III. CEL GŁÓWNY ORAZ CELE STRATEGICZNE PROGRAMU.

1. Cel Główny.

Celem Głównym niniejszego Programu jest:

PODEJMOWANIE BIEŻĄCYCH ORAZ PROFILAKTYCZNYCH
(ZAPOBIEGAWCZYCH) DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO ZNACZNEGO
ZMNIEJSZENIA SKALI ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ
SKUTECZNEGO PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ZMIANA NEGATYWNYCH POSTAW SPOŁECZNYCH TOLERUJĄCYCH
PRZEMOC LUB UTRUDNIAJĄCYCH INTERWENCJE
W PRZYPADKACH UJAWNIONEJ PRZEMOCY.

2. Cele Strategiczne Programu.

Cele Strategiczne określone w niniejszym Programie wynikają z przeprowadzonej diagnozy skali zjawiska problemu przemocy domowej, jak również stanowią swego rodzaju kontynuację dotychczas podejmowanych działań (z uwzględnieniem zmian oraz koniecznością pogłębienia realizowanych zadań).

<u>Cel strategiczny nr 1:</u>	
<u>Profesjonalna diagnoza skali zjawiska przemocy domowej.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
<p>Przeprowadzenie diagnozy problemu przemocy na terenie gminy poprzez realizację badania społecznego, adresowanego do dorosłych mieszkańców gminy, a także profesjonalistów pracujących w obszarze przemocy. Badanie takie powinno dać jasną odpowiedź na pytania jaka jest rzeczywista skala problemu przemocy domowej, kogo ten problem najbardziej dotyczy, jakie czynniki sprzyjają przemocy, jakich działań lokalnych oczekują mieszkańcy, a także jakie kierunki pracy należy podejmować, aby ograniczać skalę zjawiska. Badanie może objąć również rozpoznanie w zakresie problemu cyberprzemocy.</p>	<p><u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny (możliwość zlecenia na rzecz wyspecjalizowanego podmiotu zewnętrznego).</p> <p><u>Wsparcie/Współpraca:</u> GOPS oraz Urząd Gminy (możliwość zrealizowania kompleksowej diagnozy, obejmującej szereg problemów z zakresu pomocy społecznej).</p>
<u>Termin realizacji:</u> 2025-2027. Działanie ciągłe.	
<u>Wskaźnik:</u> liczba osób (dorosłych i młodzieży) biorących udział w diagnozie, wykonana diagnoza (diagnozy).	
<u>Cel strategiczny nr 2:</u>	
<u>Koordinacja działań lokalnych podmiotów – realizacja zadań przez Zespół Interdyscyplinarny.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
<p>Działania: Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie gminy Zespołu Interdyscyplinarnego, przy uwzględnieniu zmian wynikających z nowelizacji z 2023 r. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego z pewnością przyczyni się do szybkiego, skoordynowanego i skutecznego</p>	<p><u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny.</p>

podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, jak również planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb danej rodziny.

Zespół Interdyscyplinarny koordynować będzie także działania lokalnych instytucji, organizacji i osób fizycznych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy, celem bardziej skutecznego podejmowania i realizowania inicjatyw na rzecz przeciwdziałania przemocy. Koordynacyjna funkcja Zespołu Interdyscyplinarnego obejmować będzie m.in.:

- pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy, w tym powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych,
- kierowanie osób poszkodowanych przemocą i osób stosujących przemoc do odpowiednich specjalistów,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- realizacja procedury „Niebieskie Karty”,
- gromadzenie i rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, organizacji i osób udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej.

Wsparcie:

- GOPS,
- GKRPA,
- Urząd Gminy,
- PCPR,
- Placówki oświatowe,
- Policja.

Termin realizacji: 2025-2027. Działanie ciągłe.

Wskaźniki:

- liczba zebranych informacji o placówkach pomocowych,
- liczba osób skierowanych do specjalistów,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,

<ul style="list-style-type: none"> – liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, – liczba posiedzeń Zespołu i Grup diagnostyczno-pomocowych. 	
<p><u>Cel strategiczny 3:</u></p> <p><u>Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy domowej.</u></p>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
<ol style="list-style-type: none"> 1) przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym nt. zjawiska przemocy oraz sposobów i miejsc pomocy osobom uwikłanym w przemoc (w tym cyberprzemoc), 2) publikowanie na stronie internetowej GOPS oraz Urzędu Gminy informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej, 3) rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. 	<p><u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny.</p> <p><u>Wsparcie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – GOPS, – Urząd Gminy, – PCPR.
<p><u>Termin realizacji:</u> 2025-2027:</p> <p>Ad. 1 – działanie realizowane raz w roku (w razie potrzeby częściej);</p> <p>Ad. 2 – działanie ciągłe – bieżąca aktualizacja danych;</p> <p>Ad. 3 – działanie ciągłe.</p>	
<p><u>Wskaźniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych i edukacyjnych; – liczba opublikowanych artykułów i informacji na stronie internetowej GOPS oraz Urzędu Gminy, 	

– liczba mieszkańców gminy zainteresowanych udziałem w programach dla osób stosujących przemoc domową.	
<p><u>Cel strategiczny 4:</u></p> <p><u>Zapewnienie pomocy i należytego wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej.</u></p>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
<p>1) zapewnienie możliwości skorzystania z bezpłatnych porad pedagoga i psychologa – punkt konsultacyjny,</p> <p>2) skuteczna realizacja procedury „Niebieskie Karty”, m.in. poprzez pracę grup diagnostyczno-pomocowych, ukierunkowana na objęcie pomocą i wsparciem osób doznających przemocy oraz członków ich rodzin (głównie osoby zależne),</p> <p>3) informowanie prokuratury/policji o podejrzeniu popełnienia przestępstw ściganych z urzędu, a związanych z przemocą domową,</p> <p>4) informowanie osób doznających przemocy o możliwościach profesjonalnej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej itp.) pomocy realizowanych poza gminą (terytorialnie, jak również kompetencyjnie),</p> <p>5) zapewnienie pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doznających przemocy.</p>	<p><u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny.</p> <p><u>Wsparcie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – GOPS, – GKRPA, – Policja, – Placówki oświatowe.
<u>Termin realizacji:</u> 2025-2027 .Działanie ciągłe.	
<u>Wskaźniki:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> – liczba udzielonych informacji oraz porad, – liczba założonych „Niebieskich Kart”, – liczba „Niebieskich Kart”, zamkniętych ze względu na zatrzymanie przemocy i zrealizowanie programu pomocy rodzinie, 	

<ul style="list-style-type: none"> – liczba i rodzaj form pomocy udzielonych osobom doświadczającym przemocy domowej, – liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia, – liczba zgłoszeń o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu. 	
<p><u>Cel strategiczny 5:</u></p> <p><u>Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych</u></p> <p><u>dotyczących zapobiegania zjawisku przemocy.</u></p>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
<p>1) realizacja w szkołach zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących przemocy oraz sposobów ochrony przed przemocą (ze szczególnym uwzględnieniem problemu cyberprzemocy),</p> <p>2) edukacja rodziców w zakresie komunikacji i metod wychowywania dzieci bez odwoływania się do przemocy, a także w obszarze cyberprzemocy (rozpoznawanie przypadków wśród dzieci, zapobieganie oraz pomoc),</p> <p>3) promowanie wzorca budowania relacji partnerskich oraz rodzicielskich bez stosowania przemocy,</p>	<p><u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny.</p> <p><u>Wsparcie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – GOPS, – GKRPA, – Placówki oświatowe, – Policja.
<p><u>Termin realizacji:</u> 2025-2027:</p> <p>Ad. 1 – działanie realizowane raz w roku szkolnym(w razie możliwości – raz na semestr);</p> <p>Ad. 2 – działanie realizowane raz na semestr szkolny;</p> <p>Ad. 3 – działanie ciągłe.</p>	
<p><u>Wskaźniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych w szkołach, – liczba spotkań edukacyjnych z rodzicami, – liczba rodziców uczestniczących w w/w spotkaniach. 	

<u>Cel strategiczny 6</u>	
<u>Objęcie działaniami profilaktycznymi oraz odpowiednim wsparciem rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
1) wytypowanie rodzin, które ze względu na występowanie w nich czynników ryzyka pojawienia się przemocy, winny być objęte działaniami profilaktycznymi i wszechstronnym wsparciem, 2) prowadzenie pracy socjalnej, 3) objęcie pomocą asystenta rodziny, 4) współpraca z rodzinnymi kuratorami sądowymi w zakresie realizacji działań pomocowych dla rodzin, 5) współpraca z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi, oferującymi pomoc rodzinie dysfunkcyjnej, zagrożonej przemocą.	<u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny. <u>Wsparcie:</u> – GOPS, – GKRPA, – Punkt Konsultacyjny, – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.
<u>Termin realizacji:</u> 2025-2027. Działania ciągłe.	
<u>Wskaźniki:</u> – liczba rodzin zagrożonych przemocą, wytypowanych do objęcia działaniami profilaktycznymi i wsparciem, – liczba zagrożonych rodzin objętych pracą socjalną, – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, – liczba konsultacji z kuratorami sądowymi dotyczących pomocy osobom/rodzinom zagrożonym przemocą, – liczba osób z w/w rodzin skierowanych do placówek świadczących pomoc psychologiczną, – liczba działań profilaktycznych i pomocowych na rzecz rodzin zagrożonych przemocą, podjętych wspólnie z podmiotami zewnętrznymi.	

<u>Cel strategiczny 7:</u>	
<u>Wzrost kompetencji służb i osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
<p>1) organizowanie/finansowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, dotyczących praktycznych aspektów funkcjonowania ZI, w tym realizacji w praktyce procedury „Niebieskie Karty”,</p> <p>2) organizowanie lub finansowanie szkoleń specjalistycznych z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy dla osób zajmujących się pracą z osobami uwikłanymi w przemoc (w tym również cyberprzemoc – rozpoznanie i zapobieganie),</p>	<p><u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny.</p> <p><u>Wsparcie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – GOPS, – GKRPA, – Urząd Gminy.
<p><u>Termin realizacji:</u> 2025-2027. Działania podejmowane w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż 2 razy w roku.</p>	
<p><u>Wskaźniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych szkoleń dla członków ZI i grup diagnostyczno-pomocowych, – liczba osób uczestniczących w szkoleniach, – liczba szkoleń specjalistycznych dla osób zajmujących się pracą z osobami/rodzinami uwikłanymi w przemoc. 	

IV. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Wspomniana już nowelizacja² ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z 2023 r., w znaczący sposób rozszerzyła i zmodyfikowała działalność Zespołów Interdyscyplinarnych (dalej w niniejszym Rozdziale: ZI). W art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (dalej w niniejszym Rozdziale: ustawa) wprowadzono szereg szczegółowych rozwiązań dotyczących funkcjonowania Zespołów Interdyscyplinarnych. Dodatkowo, art. 16 ustawy nowelizującej nakazuje rozwiązanie dotychczasowych Zespołów i powołanie nowych (zgodnie z nowymi zasadami). W konsekwencji, konieczne jest przedstawienie zasad powoływania i funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego (w tym również grup diagnostyczno-pomocowych).

1. Powoływanie i skład ZI

Art. 9a ust. 1 ustawy wskazuje wprost, że „*gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym*”. Kolejno, w ust. 2 wskazano, że ZI powoływany jest przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) organizacji pozarządowych.

W skład ZI wchodzi także kuratorzy sądowi. Dodatkowo, w skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową.

---

² Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 535).

W skład Zespołu mogą wchodzić również prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone powyżej, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Rada Gminy określa, w drodze uchwały, tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Na pierwszym posiedzeniu ZI, członkowie Zespołu powołują ze swojego grona Przewodniczącego. Zespół wybiera również Zastępcę Przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który wykonuje obowiązki powierzone mu przez Przewodniczącego Zespołu i zastępuje go w czasie nieobecności.

Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego w szczególności:

- 1) kieruje pracami zespołu interdyscyplinarnego;
- 2) organizuje pracę zespołu interdyscyplinarnego;
- 3) reprezentuje zespół interdyscyplinarny na zewnątrz.

Członkowie ZI, w terminie 12 miesięcy od dnia ich powołania w skład Zespołu, przechodzą obowiązkowe szkolenie, realizowane przez samorząd województwa (zadanie własne samorządu województwa, zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 4 ustawy).

2. Funkcjonowanie i działalność ZI

Pierwsze posiedzenie Zespołu Interdyscyplinarnego zwołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Kolejne posiedzenia ZI są już zwoływane przez Przewodniczącego.

Posiedzenia ZI odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. O terminie posiedzenia ZI jego członkowie są informowani z 7-dniowym wyprzedzeniem.

Udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego jest obowiązkowy. Członek ZI, który nie może uczestniczyć w posiedzeniu Zespołu, informuje Przewodniczącego Zespołu o przyczynach swojej nieobecności w terminie co najmniej dwóch dni roboczych przed zaplanowanym posiedzeniem tegoż Zespołu. Jednakże, niedotrzymanie tego terminu może być usprawiedliwione szczególnymi okolicznościami, w tym obłożną chorobą członka ZI lub innym zdarzeniem losowym.

W przypadku co najmniej trzykrotnej nieusprawiedliwionej nieobecności członka Zespołu na posiedzeniu Przewodniczący informuje podmiot, który ten członek reprezentuje, o jego nieobecności (na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną).

Zgodnie z art. 9a ust. 7c ustawy „w uzasadnionych przypadkach zespół interdyscyplinarny realizuje działania, o których mowa w art. 9b ust. 1 i 2, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną”.

Zespół Interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki swojego funkcjonowania, jak również tryb oraz sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego (a także grup diagnostyczno-pomocowych) wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. Porozumienia te określają w szczególności sposób i formę wymiany informacji, a także kwestie dotyczące uczestnictwa członków grup diagnostyczno-pomocowych w posiedzeniach i pracach tych grup.

Obsługę organizacyjno-techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Centrum Usług Społecznych.

Zagadnienia związane z przetwarzaniem danych osobowych przez ZI bądź grupy diagnostyczno-pomocowe, określa art. 9c ustawy (szczególnie do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji powierzonych zadań – ust. 2, jak również złożenia stosownego oświadczenia – ust. 3).

3. Zadania ZI

Zgodnie z art. 9b ust. 1 ustawy, Zespół realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. W ust. 2 tego przepisu, wskazano, że do zadań Zespołu należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz

integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 ustawy, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a ustawy – tzn. przekazanie dokumentacji, w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

Jeżeli osobą stosującą przemoc domową jest funkcjonariusz Policji bądź żołnierz Żandarmerii Wojskowej, Zespół Interdyscyplinarny informuje odpowiednio: komendanta właściwej jednostki organizacyjnej Policji bądź komendanta właściwej jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej, o złożeniu zawiadomienia, o którym mowa w pkt 10.

Procedura „Niebieskie Karty” realizowana jest zgodnie z regulacjami określonymi w art. 9d, 9e, 9f oraz 9h ustawy oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

4. Grupy diagnostyczno-pomocowe

Grupy diagnostyczno-pomocowe są podmiotami, które zastąpiły dotychczasowe grupy robocze. Zgodnie z art. 9a ust. 10, grupę diagnostyczno-pomocową powołuje Zespół Interdyscyplinarny w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupę diagnostyczno-pomocową niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej. Prace w ramach grup diagnostyczno-pomocowych są prowadzone w zależności od potrzeb wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi obowiązkowo:

- 1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- 2) funkcjonariusz Policji.

W sprawach osób stosujących przemoc domową, pozostających pod dozorem lub nadzorem kuratora sądowego, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także zawodowy kurator sądowy lub wskazany przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej społeczny kurator sądowy.

Dodatkowo, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej mogą także wchodzić:

- pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- asystent rodziny;
- nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
- pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI.

W sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza gdy udział żołnierza Żandarmerii Wojskowej nie jest możliwy, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej może wchodzić inna osoba wskazana przez przełożonego osoby stosującej przemoc domową lub jej przełożony.

Poszerzenie składu grupy diagnostyczno-pomocowej o dodatkowe osoby, następuje na wniosek obligatoryjnych członków tej grupy (pracownik socjalny, funkcjonariusz Policji bądź żołnierz ŻW).

Członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej są obowiązani podnosić swoje kompetencje poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez samorząd województwa, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:

- a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
  - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Wnioski grupy diagnostyczno-pomocowej, o których mowa w pkt 5 i 6, są dla ZI wiążące.

Do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Z kolei do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

W przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej grupa diagnostyczno-pomocowa odstępuje od dalszych działań, co jest dokumentowane w formie pisemnej i elektronicznej

5. Skierowanie osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programach pomocowych

Jednym z uprawnień grup diagnostyczno-pomocowych jest występowanie do Zespołu Interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową (art. 9b ust. 8 pkt 5, które to wnioski, zgodnie z ust. 4 tegoż przepisu są dla ZI wiążące).

Po rozpatrzeniu wskazanego wniosku, Zespół Interdyscyplinarny:

- 1) informuje osobę stosującą przemoc domową o skierowaniu jej do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 2) informuje osobę stosującą przemoc domową o podmiocie, który realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową lub program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) zobowiązuje osobę stosującą przemoc domową do zgłoszenia się, w terminie 30 dni od dnia doręczenia skierowania, do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym

- dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 4) poucza osobę stosującą przemoc domową o obowiązku niezwłocznego dostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń (o których mowa w art. 4 ust. 6 pkt 2 i 4 ustawy);
  - 5) poucza osobę stosującą przemoc domową, że w przypadku nieusprawiedliwionego niewykonywania przez nią obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy, w tym niedostarczenia zaświadczeń (o których mowa art. 4 ust. 6 pkt 2 i 4 ustawy), zostanie złożone zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
  - 6) zawiadamia właściwego starostę o skierowaniu osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową oraz występuje z wnioskiem o przekazanie danych dotyczących terminów realizacji tych programów;
  - 7) zawiadamia grupę diagnostyczno-pomocową o skierowaniu osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

Grupa diagnostyczno-pomocowa po upływie terminu określonego w ww. pkt 3 (tj. 30 dni) wzywa dwukrotnie, w odstępach maksymalnie 30-dniowych, osobę stosującą przemoc domową do przedstawienia zaświadczenia o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy .

W przypadku niedostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej wskazanego zaświadczenia w terminie 90 dni od dnia doręczenia skierowania (o którym mowa w ww. pkt 3), albo niedostarczenia zaświadczenia, o ukończeniu stosownego programu korekcyjno-edukacyjnego bądź psychologiczno-terapeutycznego w terminie 30 dni od dnia ukończenia programu, grupa diagnostyczno-pomocowa niezwłocznie występuje do zespołu interdyscyplinarnego o złożenie zawiadomienia, o którym mowa w ww. pkt 5 (tj. zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia).

V. REALIZACJA PROGRAMU ORAZ FINANSOWANIE

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej zakłada przede wszystkim koordynację i spójność działań, w tym sprawny i płynny przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą domową.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest zatem uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzeniu systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna.

Przy opracowaniu Programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy, określając skalę problemu przez informacje wynikające m.in. z Diagnozy Problemów Społecznych.

Wobec powyższego, mając również na uwadze treść art. 9a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, **niniejszy Program będzie realizowany, a także zarządzany, przez Zespół Interdyscyplinarny** (Rozdział IV). Trzeba jednak zaznaczyć, że wskazany przepis (art. 9a ust. 1), stanowi iż to gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym. W konsekwencji należy podkreślić konieczność ścisłej i skoordynowanej współpracy między wszystkimi jednostkami gminy, które mogą udzielić wsparcia Zespołowi Interdyscyplinarnemu – przede wszystkim podmioty wskazane jako zasoby instytucjonalne gminy (Rozdział II.5).

Program realizowany będzie w okresie od 1 stycznia 2025 roku do 31 grudnia 2027 roku.

Źródłem finansowania zadań zawartych w niniejszym Programie są środki własne Gminy Nawojowa oraz środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację programu. Wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być również przeznaczane na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej (w rodzinach z problemem alkoholowym).

VI. PROGNOZA ZMIAN

W związku z przedstawionym Celem Głównym, a także Celami Szczegółowymi, zakłada się, iż realizacja Programu w latach 2025-2027 przyczyni się do:

- zmniejszenia ilości zachowań przemocowych,
- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,
- zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- bardziej efektywnej pomocy osobom uwikłanym w przemoc,
- zapobieganiu nowym incydomom przemocy poprzez objęcie opieką rodzin zagrożonym przemocą domową,
- ochrony osób doznających przemocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”, a także wsparcie prawne i psychologiczne,
- usprawnienia systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową,
- wzrostu wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy, sposobów ochrony przed przemocą oraz miejsc udzielających pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc,
- zwiększenia zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- zbudowania sprawnego i efektywnego systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą domową.

VII. MONITORING I EWALUACJA

Niniejszy Program będzie realizowany i monitorowany przez Zespół Interdyscyplinarny. Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji programu, tj.:

- instytucji pomagających osobom doznającym przemocy domowej,
- form udzielanej pomocy osobom doznającym przemocy domowej,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy domowej.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- liczba interwencji domowych z powodu przemocy domowej,
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy domowej,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- pozostałe wskaźniki określone w ramach opisywanych działań,
- dane dotyczące odbioru zajęć, form pomocy, zmian postaw, zebrane przez wykonawców zadań.

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w gminie, a także zwiększenie dostępności działań pomocowych i interwencyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Ewaluację Programu prowadzić będzie także Zespół Interdyscyplinarny, we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program. Jednocześnie, Zespół Interdyscyplinarny corocznie przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

ZAKOŃCZENIE

Przemoc domowa nie powinna nigdy mieć miejsca, a rodzina powinna zapewniać bezpieczeństwo i warunki sprzyjające harmonijnemu rozwojowi wszystkim jej członkom. Jednoznacznie odnosi się do tego faktu również polskie prawo, uznając przemoc domową za przestępstwo. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych drugiego człowieka, powodować jego bólu i cierpienia. W sposób szczególny to sformułowanie odnosi się do osób bliskich (członków rodziny). Mając świadomość faktu, że zapewne przemoc domowa nigdy całkowicie nie zniknie, należy podejmować systematyczne i skoordynowane działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej pozwoli na dążenie do osiągnięcia tegoż celu.

Osiągnięcie zawartych w Programie celów strategicznych możliwe będzie przy dobrej i sprawnej współpracy jednostek podmiotów działających na rzecz osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych przemocą.

Niniejszy Program nie jest dokumentem zamkniętym, i jako taki może podlegać przyszłym modyfikacjom, w zależności od pojawiających się nowych danych, potrzeb i możliwości.